

בונים ומשכפלים דנ"א (DNA)

מטרות הפעילות

- להכיר את המבנה הייחודי של מולקולת ה-DNA.
- להבין שלפני חלוקת התא ה-DNA משוכפל ומועבר בצורה מדויקת (לרוב) לתאי הבת.
- להבין את דרך השכפול של מולקולת ה-DNA.
- לתת ביטוי ליצירתיות של התלמידים.

מושגים מתוכנית הלימודים

בסיס חנקני, גדיל, גדיל משלים, גן, דאוקסי-ריבוז, זרחה, חומצות גרעין, נוקלאוטידים, סליל כפול, ריבוז, מוטציה, אדנין (A), גואנין (G), ציטוזין (C), תימין (T), אנזים משכפל DNA, ריצוף, פרויקט הגנום, שכפול שמרני, שכפול שמרני למחצה

מיומנויות

חשיבה ביקורתית, ניתוח נתונים והסקת מסקנות, יצירתיות, פתרון בעיות וקבלת החלטות, רפלקטיביות לתהליך הלמידה, הבניית ידע, יישום ידע, שיתוף פעולה

מה עושים?

בונים DNA

- צפו בסרטונים הבאים:
  - "דנ"א DNA": <https://bit.ly/2LbMQAt>
  - "כרומוזומים": <https://bit.ly/2LvUOnp>
- התחלקו לזוגות על פי הנחיית המורה.
- בחרו את החומרים והציוד הדרושים לכם להרכבת דגם של מולקולת DNA דו-גדילית (סליל כפול).
- הרכיבו את הדגם והציגו למורה. דאגו שהדגם יורכב מלפחות עשרים וארבעה פריטים כלומר משש אבני בניין (שישה נוקלאוטידים) מכל סוג (A, T, C, G).

משכפלים DNA

(5) הרכיבו שני דגמים נוספים הממחישים שכפול של מולקולת DNA דו-גדילית. כל דגם יורכב בשיטה אחרת.
(6) לאחר שסיימתם את מלאכת הרכבת הדגם, קראו את המידע על אודות ניסוי מסלסון ושטאל (Meselson–Stahl) המופיע בקישור הבא: <https://bit.ly/2NLTszk>.
(7) ארגנו את המידע המתואר על פי הסעיפים הבאים:

- מטרת הניסוי
- הגישות השונות לשכפול DNA
- תיאור הניסוי בקצרה
- תוצאה צפויה על פי כל אחת מהגישות
- מסקנה (בחירת הגישה הנכונה)

(8) התבוננו שוב בשני הדגמים שהכנתם. איזה מהם ממחיש את הגישה הנכונה לשכפול DNA? לפני שתחליטו סופית, היעזרו בקישור הבא <https://bit.ly/2OcZWeu>, וצפו בסרטונים הבאים שיוצגו בכיתה:

- "שכפול DNA": <https://bit.ly/2Pxn8sr>
- "הרכבת DNA": <https://bit.ly/2MIXjnl>

(9) תנו כותרת לכל אחד משני הדגמים שהכנתם והעבירו את הדגמים להצגה בתערוכה כיתתית.

פותרים את חידון ה-DNA

(10) נסו לפתור את החידון מולקולת החיים המופיע בקישור זה: <https://bit.ly/2jklfeN>. שימו לב, תוכלו לנסות מספר פעמים עד שתצליחו לפתור נכון את כל 12 השאלות.

צופים בסרטוני העמקה

(11) לסיום צפו בסרטונים הבאים בכיתה:

- "ריצוף הגנום": <https://bit.ly/2NTsMjT>
- "מוטציות": <https://bit.ly/2LDgDhL>
- "כרומוזומים": <https://bit.ly/2LvUOnp>
- "האם מקור אבני הבניין של ה-DNA בחלל החיצון?" <https://bit.ly/2ye3hpK>
- "פרויקט מחקר מאגר ה-DNA – מיקרוסופט ואוניברסיטת ושינגטון": <https://bit.ly/2xeTCuy>
- "ריצוף DNA בחלל": <https://bit.ly/2O94anG>
- "מהו ריפוי גני?": <https://bit.ly/2E6ERRO>